

Obsah

Úvod	3
1. Model geneze neuropsychické odchylky	5
1. 1. Epidemiologie psychických poruch.	7
2. Symptom a syndrom v oblasti psychických poruch.	9
2. 1. Symptom	10
2. 2. Syndrom.	11
2. 3. Vztah mezi symptomem a syndromem	12
2. 3. 1. Přehled etiologických determinant.	13
2. 4. Kritéria pro posouzení jednotlivých projevů neuropsychických poruch.	15
3. Lehká mozková dysfunkce.	17
3. 1. Historický pohled	17
3. 2. Definice	19
3. 3. LMD v koncepci etiologicky rozšířených a zúžených pojmů	21
3. 3. 1. Etiologicky rozšířené pojmy.	23
3. 3. 1. 1. LMD jako etiologicky rozšířený pojem	23
3. 3. 1. 2. Neuropatie jako etiologicky rozšířený pojem	25
3. 3. 1. 2. 1. Pojetí Moora a Homburgera	25
3. 3. 1. 2. 2. Neuropatie v pojetí Kovaleva a jiných autorů	28
3. 3. 2. Etiologicky zúžené pojmy	29
3. 3. 2. 1. Časný dětský exogenní psychosyndrom (POS) a lehké časně dětské poškození mozku	29
3. 3. 2. 1. 1. Göllnitzovo pojetí POS	29
3. 3. 2. 1. 2. Osový syndrom	32
3. 3. 2. 1. 3. Lemppovo pojetí časného dětského exogenního psychosyndromu	33
3. 3. 2. 2. Geneticky konstituční neuropatie	35
3. 3. 2. 3. Neurastenie jako reaktivní neuróza	37
3. 3. 2. 4. Senzorická časná deprivace jako blokáda vývoje nervové soustavy	38

3. 3. 2. 4. 1. Diferenciace jevů poškození od symptomů nezralosti	39
3. 4. Vztah mezi mozkově funkčními a psychoreaktivními mechanismy	40
3. 5. Stručný přehled symptomatiky LMD.	42
3. 6. Formy LMD - výzkumná zjištění	44
4. Dílčí výkonová oslabení (DVO).	46
4. 1. Pojmové vymezení.	46
4. 2. Některé přístupy v pojetí DVO	47
4. 2. 1. Pojetí vycházející z nesespecifické vícedimenzionální symptomatologie	47
4. 2. 2. Pojetí zaměřená na specifické výkony a jejich neuropsychické charakteristiky	52
4. 2. 2. 1. Psychoneurologické učební poruchy – elementární dílčí výkonové poruchy.	52
4. 2. 2. 2. Elementární (primární) dílčí výkonové poruchy a školní dílčí výkonová oslabení	64
4. 3. Výkonově a situačně vázané projevy LMD	69
4. 4. Výsledky šetření efektů tréninkových programů.	72
5. Hyperkinetický syndrom	73
5. 1. Hyperkinetický syndrom jako diagnostická kategorie	73
5. 2. Modely etiopatogeneze	75
5. 2. 1. Hereditární model	75
5. 2. 2. Neurobiochemický model	76
5. 2. 3. Neurofyziologický model	77
5. 2. 4. Psychoneurologický přístup.	78
5. 2. 5. Psychoanalytický model	80
5. 3. Hyperkinetický syndrom a lehká mozková dysfunkce	81
5. 4. Osobnost hyperkinetického dítěte.	84
6. Psychomotorické poruchy	87
6. 1. Obecně k charakteristice pohybu	87
6. 2. Pojmové vymezení.	89
6. 3. Kategorizace psychomotorických poruch	91
6. 4. Diagnostika psychomotorických poruch v klinické praxi	95
6. 5. Tělesné schéma a psychomotorické poruchy	101

6. 5. 1. Stručný přehled vývoje názorů na vztah mezi motorickými a psychickými komponentami pohybového jednání	101
6. 5. 2. Tělesné schéma	104
6. 5. 3. Poruchy tělesného schématu u dětí s psychomotorickými poruchami	106
6. 5. 4. Dysfunkční tělesné schéma v procesu utváření senzomotorických dovedností	107
7. Neurózy	110
7. 1. Definice	110
7. 2. Obecná charakteristika neuróz a jejich začlenění v mezinárodní klasifikaci nemocí	113
7. 3. Epidemiologie.	114
7. 4. Etiopatogeneze	115
7. 4. 1. Psychoanalýza	115
7. 4. 2. Neopsychoanalýza	117
7. 4. 3. Behaviorální přístup	119
7. 4. 4. Neuropsychologické hledisko	121
7. 5. Patogenetické mechanismy v jednotlivých věkových obdobích	122
7. 5. 1. Determinanty vzniku neurotických poruch	122
7. 5. 1. 1. Věkové zvláštnosti	123
7. 5. 1. 2. Predispozice	125
7. 5. 1. 3. Aktuální zdravotní stav	126
7. 5. 2. Neurotizující faktory v jednotlivých věkových obdobích.	126
7. 5. 3. Emocionální prožívání a neurotizace	129
7. 6. Symptomatologie dětských neuróz	130
7. 6. 1. Klasická typologie neuróz (hysterie, neurastenie, psychastenie).	131
7. 6. 2. Enuréza.	134
7. 6. 2. 1. Definice	134
7. 6. 2. 2. Etiopatogeneze	135
7. 6. 2. 3. Enuréza v adolescenci	138
7. 6. 3. Depresivní neuróza	139
7. 6. 3. 1. Definice, symptomatika	139
7. 6. 3. 2. Etiopatogeneze	139

7. 6. 3. 3. Deprese u dětí	141
7. 6. 4. Úzkost	143
7. 6. 4. 1. Definice	143
7. 6. 4. 2. Etiopatogeneze	144
7. 6. 4. 2. 1. Psychologické hledisko	144
7. 6. 4. 2. 2. Filozoficko-psychologický aspekt	147
7. 6. 4. 3. Úzkost u dětí předškolního věku	149
7. 6. 4. 3. 1. Projevy úzkosti ve hře a kresbě dětí	154
7. 6. 5. Obsedantně kompulzivní porucha	155
7. 6. 5. 1. Historický pohled	155
7. 6. 5. 2. Definice	156
7. 6. 5. 3. Symptomatika	157
7. 6. 5. 4. Prevalence a incidence	159
7. 6. 5. 5. Průběh a prognóza	160
7. 6. 5. 6. Obsedantně kompulzivní projevy u dětí	161
7. 6. 6. Tikové poruchy	162
7. 6. 6. 1. Definice	162
7. 6. 6. 2. Etiopatogeneze	163
7. 6. 6. 3. Formy tikových poruch	164
7. 6. 6. 4. Diagnostická klasifikace	165
7. 6. 6. 5. Prognóza	165
8. Poruchy osobnosti	167
8. 1. Definice	167
8. 2. Problém diagnostiky poruch osobnosti u dětí	168
8. 3. Symptomatika	169
8. 4. Faktory ovlivňující vývoj osobnostní patologie	174
8. 5. Identita a její poruchy	174
8. 5. 1. Stručný přehled pojetí identity	174
8. 5. 1. 1. Tradiční přístupy	175
8. 5. 1. 2. Identita v pojetí Luhmanna, Maturana a Schimanka	179
8. 5. 2. Poruchy identičnosti	180
8. 5. 2. 1. Narušení vývoje identity v dětství	185
8. 5. 2. 2. Krize identičnosti u adolescentů	188
9. Hraniční syndrom	191
9. 1. Definice	191

9. 2. Symptomatika	192
9. 2. 1. Intrapsychické struktury hraniční organizace osobnosti	194
9. 2. 2. Rozštěpená jednotka vztahu k objektu	195
9. 3. Etiopatogeneze	196
9. 3. 1. Kernbergova teorie vztahů k objektu, etapy jejich vývoje	197
9. 4. Hraniční stavy v adolescenci	199
10. Psychózy	201
10. 1. Definice	201
10. 2. Klasifikace dětských psychóz	202
10. 2. 1. Exogenní psychózy	202
10. 2. 2. Afektivní psychózy	202
10. 2. 3. Schizofrenní psychózy	204
10. 2. 3. 1. Některá pojetí dětské schizofrenie	205
10. 3. Etiopatogeneze	207
11. Psychické změny po traumatickém poškození mozku	209
11. 1. Frekvence úrazů hlavy	209
11. 2. Determinanty dětských funkčních poruch v souvislosti s úrazy hlavy	209
11. 2. 1. Faktory, které nemají bezprostřední souvislost s úrazy hlavy	209
11. 2. 1. 1. Věk a vývojový stupeň	209
11. 2. 1. 2. Předcházející poškození	210
11. 2. 1. 3. Premorbidní osobnost	210
11. 2. 1. 4. Vlivy prostředí	210
11. 2. 2. Faktory, které souvisí s traumatem	211
11. 2. 2. 1. Intenzita traumatu (míra – stupeň poškození)	211
11. 2. 2. 1. 1. Vícedimenzionální pojetí	211
11. 2. 2. 1. 2. Jednodimenzionální pojetí	212
11. 2. 2. 2. Způsob poškození mozku	212
11. 3. Neurologické, psychické a psychosociální následky mozkových traumat	213
11. 3. 1. Neurologické následky	213
11. 3. 2. Psychické poruchy	215
11. 3. 2. 1. Akutní poruchy	215
11. 3. 2. 2. Chronické poruchy	217

11. 3. 3. Psychosociální následky	217
12. Psychické poruchy u nádorových onemocnění	220
12. 1. Typy tumorů podle lokalizace	220
12. 2. Symptomatika	221
12. 3. Diagnóza u dětí (zvláštnosti ve srovnání s dospělými) . . .	222
13. Psychické změny u epilepsií	224
Seznam použitých zkratek	227
Literatura	228